

5. Закон України про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації № 539/97-ВР із змінами // www.rada.gov.ua
6. Засоби масової інформації в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування: Навч.-метод. посіб. / Уклад. В.М. Дрешпак. – Д. : ДФ УАДУ, 2000. – 48 с. 24
7. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління. // http://www.vuzlib.net/strat_upr/54.htm
8. Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії / О. В. Литвиненко. – К., 2000.
9. Москаленко А. З., Губерський Л.В., Іванов В.Ф. Основи масовоінформаційної діяльності. Підручник. – К., 1999.
10. Почепцов Г. Г. Сучасні інформаційні війни / Г. Г. Почепцов. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
11. Тактика радіотехнічних військ. Курс лекцій / За ред. Ю. І. Рафальського. – Харків: Харківський університет Повітряних Сил, 2005. – 117 с.
12. Ткаченко В. І., Даник Ю. Г., Дробаха Г. А., Карпенко В. І., Пащенко Р. Е., Смірнов Є. Б. Теорія і техніка протидії безпілотним засобам повітряного нападу. Застосування і перспективи розвитку. Виявлення малопомітних засобів повітряного нападу. – Харків : ХВУ, 2002. – 220 с.

Аліна Оприско -

студентка напрямку «журналістика»

НУ «Львівська політехніка» ІНПП

Науковий керівник:

к. філол. н., доц.,

доцент кафедри ЖЗМК

О.В. Гарматій

ТЕМАТИКА ЖУРНАЛІСТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У СПЕКТРІ АКТУАЛЬНИХ ПОДІЙ

Журналістське розслідування впродовж свого існування пробуджує інтерес громадян до суспільного та політичного життя. І на тематику кожного розслідувального матеріалу впливає безліч факторів. Об'єкти журналістського розслідування визначають його тематику.

Сучасні події у світі виявляють спектр актуальних проблем. Тому в медіа-просторі зустрічається стільки матеріалів щодо економічних, політичних, екологічних, а також соціально-побутових проблем.

Важливим є питання резонансності обраної журналістом теми. Чи є вона актуальною для певного кола осіб, чи охоплює загальнолюдські проблеми. Чи не втратить матеріал свою актуальність за межами певної території.

Теоретичний і практичний інтерес викликає трансформація жанру розслідування, в залежності від об'єкту та його актуальності. У системі жанрів розслідування набуває певних проблемно-тематичних і структурних форм. А основною метою журналістів-розслідувачів стає висвітлення негативних явищ у соціумі, пошук відповідей на запитання, які залишаються довгий час без розголосу.

До розгляду проблеми ідентифікації журналістського розслідування зверталися такі українські та закордонні вчені: О. Тертичний, Л. Кройчик, Г. Лазутіна, О. Глушко та інші. Названі науковці дослідили теоретичні і практичні підходи до визначення характеристик цього поняття.

Мета роботи – проаналізувати теми журналістських розслідувань, що висвітлювалися у ЗМІ у 2018 та на початку 2019 року, порівняти їх із проблематикою розслідувальних матеріалів попередніх років та оцінити вплив розслідування на суспільство і питання, які воно підіймає.

Журналістське розслідування, на відміну від більшості жанрів, не потребує явної події чи явища, що може сколихнути суспільство. Український дослідник О. Глушко пояснює, що журналістське розслідування – це жанр аналітичної публіцистики, мета якого виявити потаємні пружини гострих соціальних проблем, справжні причини існування яких старанно приховуються від широкої громадськості владними, політичними та іншими впливовими колами [3, с. 144].

Проблемно-тематичні й структурні форми існування журналістського розслідування як жанру відрізняються динамізмом і різноманіттям. Головною метою залишається висвітлення негативних явищ, пошук відповідей на питання, які турбують соціум.

Предметом журналістського розслідування стають актуальні ситуації, які нерідко ховають за собою переплетіння різноманітних суперечливих обставин і факторів, які потребують дослідження, аби встановити причини та наслідки тих чи інших явищ. Зазвичай цьому передують порушення закону, або недосконалі і неправильно працюючі законодавчі приписи.

Об'єктами журналістського розслідування зазвичай стають:

- § випадки корупції;
- § політичні, економічні й екологічні злочини;
- § історичні таємниці;
- § соціально-побутові злочини.

Якщо заглибитися у історію появи жанру журналістських розслідувань, то можна простежити, що корупційні схеми найчастіше ставали об'єктами, які досліджувалися.

До прикладу, ще у 1898 році Джон Кларк Рідпет у бостонському виданні «The Arena» опублікував викривальну статтю «Невидима імперія». Вона розкривала сенсаційні факти про те, що Америкою керує не республіканський уряд, а 19 корумпованих сенаторів [5, с. 23].

Резонансність матеріалу спровокував інтерес громадськості до проблем хабарництва, шантажу, невігластва в медицині, закулісних махінацій королів нафти, вугілля і сталі, розкрадань на залізних дорогах, торгівлі живим товаром.

Сучасні події у світі та в Україні виявляють спектр актуальних проблем, і зазвичай вони стосуються політики, економіки, екології, історії, а також соціально-побутових питань. За цими сферами життя Олександр Тертичний розподілив шість видів журналістських розслідувань, які можна розглянути за нещодавніми матеріалами, висвітленими в українських ЗМІ [10, с. 186]:

1) *Розслідування політичних злочинів.* Розкриття злочинів пов'язаних з політикою, та спрямованих на неї. Слід вказати, що оцінки певних політичних практик як злочинних часто мають відтермінований характер.

2) *Розслідування економічних злочинів.* Одна з найважчих сфер для дослідження, адже в основі неправомірних вчинків – заплутані схеми, які використовують прогалини в законодавстві, а зловмисники діють через третіх осіб.

3) *Розслідування корупції.* Найчастіше трапляється у матеріалах засобів масової інформації. Журналіст може висвітлювати і хабарництво у місцевих органах влади, і масштабні випадки казнокрадства на верхівці влади.

4) *Розслідування в сфері екології.* Висвітлення випадків, коли окремі люди чи цілі організації наносять непоправну шкоду екології, іноді навіть прикриваючись прогресивними проектами на благо суспільства.

5) *Розслідування історичних таємниць.* Допомогають розкрити незнані до цього моменту історичні відомості, які можуть змінити хід майбутнього. В таких розслідуваннях журналіст послуговується доку-

ментальними джерелами, сімейними архівами свідків подій, історичною літературою [9, с. 88].

б) *Розслідування соціально-побутових злочинів.* А саме таких, які здійснені на основі взаємовідносин людей у буденних ситуаціях. За незначними проблемами, можуть приховуватися важливі, навіть небезпечні для соціуму явища.

Проаналізувавши найгучніші розслідування, можна відзначити, що останніми роками українська розслідувальна журналістика діє під антикорупційним гаслом. До тем, які найбільше цікавлять журналістів в Україні, відносяться: публічні фінанси та державні закупівлі, приватизація, виділення земельних ділянок, дотримання екологічного та природоохоронного законодавства.

Актуальним прикладом є серія масштабного розслідування Лесі Іванової у проекті «Наші гроші» від 25 лютого 2019 року – «Друзі Президента крадуть на оборонці (секретні переписки)». Впродовж двох років, було зібрано безліч доказів багатомільйонних розкрадань з державної оборонної сфери. Через листування, внутрішню документацію, домовленості та зафіксоване хабарництво чинної влади та найближчого оточення президента Петра Порошенка.

Інший приклад знаходимо у матеріалі «Допоможи мільярдеру»: хто отримує найбільші аграрні дотації з бюджету?» програми «Схеми: корупція в деталях» за 7 лютого 2019 року. У ньому було викрито, що серед тих, хто найбільше отримує бюджетну допомогу на сільське господарство у 2018 році – ціла низка компаній, власниками яких є депутати-члени комітету з питань аграрної політики Верховної Ради або ж агрофірми їхніх родин, родичів чи помічників.

На фоні глобального занепокоєння довкіллям та темою захисту тварин, актуальності набуває тема дотримання екологічного та природоохоронного законодавства [9, с. 185].

Центр журналістських розслідувань «Сила правди» у лютому 2019 року привернув увагу громадськості до створення хутряної звіроферми у селі Підгірне Рожищенського Волинської області, де планувалося одночасно утримувати майже 10 тисяч голів норки. Найбільші ризики, про які звичайно ж не знали місцеві жителі, становлять забруднюючі речовини з рідких відходів звіроферми, які будуть викидатися в атмосферне повітря: діоксид азоту, аміак, сірководень, диметиламін, оксид вуглецю.

Статті під назвою «Шкурне питання» сколихнули місцеве населення, тож невдовзі було організовано громадські слухання. Пропозиції громади підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування.

І все ж, якщо про Україну можна говорити як про територію для вільної журналістської діяльності, у якій журналісти захищені як законодавством, так і корпоративною солідарністю, на розслідувача корупційних схем і злочинів може спіткати тиск та погрози [7]. Адже такий жанр є невідгідним для влади, яка воліє замовчувати і приховувати усі свої кроки. Проте, це усе було б беззмистовним, а небезпека на яку наражають себе журналісти – невинуватим ризиком, якби не результати таких розслідувань. Усі викриття, які стають резонансними у суспільстві, мають вплив на оцінки й аналіз діючого ладу в суспільстві. І як наслідок, можуть поступово змінювати стан речей.

Отже, проблемно-тематичні й структурні форми існування журналістського розслідування як жанру відрізняються динамізмом і різноманітністю. Головною метою залишається висвітлення негативних явищ, пошук відповідей на питання, які турбують соціум. Внаслідок цього, широке поширення в засобах масової інформації політичних, економічних, екологічних, а також соціальних проблем сприяють зацікавленню громадськості до суспільно значимих тем. Журналістське розслідування потребує особливого підходу в дослідженні, оскільки набуває особливих рис, яким притаманний синтез жанрів, емоційність і актуальна проблематика.

Література

1. Бергер Н. В. *Теория и практика журналистского расследования, монография* / Н. В. Бергер. – СПб. : СПбГУ, 2006. – 353 с.
2. Глушко О. К. *Вищий пілотаж журналістики* / О. К. Глушко. – К.: Інститут журналістики, 2006. – С. 115-122.
3. Глушко О. К. *Журналістське розслідування: Історія, теорія, практика : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.* / О. К. Глушко. – К. : Арістей, 2006. – 144 с.
4. *Збірник навчально-методичних матеріалів з питань проведення журналістських розслідувань* / під ред. В. Я. Миронченко. – К., 2012. – 110 с.
5. Константинов А. *Журналистское расследование: История метода и современная практика* / А. Константинов. – СПб. : ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 476 с.

6. Кройчик Л. Е. Система журналистских жанров / Л. Е. Кройчик. – СПб. : Знание, СПбИВЭСЭП, 2000. – 272 с.
7. Кузнецова О. Д. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень / О. Д. Кузнецова. – Л. : Світ, 1998. – 412 с.
8. Лазутина Г. В. Основы творческой деятельности: учебник для вузов / Г. В. Лазутина. – М. : Аспект Пресс, 2001. – 240 с.
9. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Б. Бель [та ін] / під ред. І. Кост. – К. : [б. в.], 2013. – 190 с.
10. Тертычный А. А. Расследовательская журналистика : ч.2 / А. А. Тертычный. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 384 с.

Лілія Пилипчук –
студентка напряму «журналістика»
НУ «Львівська політехніка» ІНПП
Науковий керівник:
канд. н. із соц. ком., доц.
доцент кафедри ЖЗМК **М. О.Кіца**

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РЕКЛАМИ СУЧАСНИХ ІНТЕРНЕТ – ЗМІ

Однією з характерних особливостей нашого часу є масштабні зміни, пов'язані з розвитком Інтернет-технологій і застосуванням мережових інновацій у маркетинговій діяльності підприємств. Сьогодні Інтернет зміцнює свої позиції в інструментарії просування та стає дедалі привабливішим і доступнішим носієм рекламної інформації. Низька вартість проведення рекламних кампаній, висока ефективність та можливість оперативного внесення змін є безумовною перевагою Інтернету порівняно до інших каналів реклами. У деяких сферах бізнесу реклама в Інтернеті стає пріоритетним засобом приваблення покупців.

Різні аспекти розвитку Інтернет реклами розглядали в працях таких вчених: Р. Зефа, Б. Аронсона, Годин А. А., Годин А.М., Комаров В.М.

Інтернет-рекламу також можна визначити, як оплачений учасниками ринку і каналами розповсюдження інформації захід з установленням